

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 372/09-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. novembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť R. O., K., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. L. K., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Ntv 1/2009 z 5. októbra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. O. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. októbra 2009 doručená sťažnosť R. O., K., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 2 Ntv 1/2009 z 5. októbra 2009.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom (vtedy) Špeciálneho súdu v Pezinku (ďalej len „špeciálny súd“) sp. zn. PK-1 T 14/2007 uznaný vinným zo spáchania viacerých trestných činov, za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody na doživotie. Proti rozsudku špeciálneho súdu podal sťažovateľ riadny opravný prostriedok, v dôsledku čoho bol trestný spis predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o ňom. Predseda senátu najvyššieho (odvolacieho) súdu vzhľadom na skutočnosť, že lehota, na ktorú bola sťažovateľovi naposledy predĺžená väzba, končila 13. októbra 2009, podal návrh na jej predĺženie do 31. januára 2010. Tomuto návrhu najvyšší súd 5. októbra 2009 napadnutým uznesením vyhovel. V závere tohto rozhodnutia poučil sťažovateľa, že proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd napadnutým uznesením porušil jeho základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to tým, že proti tomuto uzneseniu sťažnosť nepripustil.

Svoje presvedčenie sťažovateľ odôvodnil takto:

„(...) je zrejmé, že uznesenie NS SR sp. zn. 2 Ntv 1/2009 z 05. 10. 2009(...) bolo svojou podstatou a povahou prvostupňové súdne rozhodnutie a voči takému je možné podať opravný prostriedok.

NS SR podľa názoru sťažovateľa mal použiť per analogiam aj ustanovenie § 185 ods. 4 Trestného poriadku: Proti uzneseniu odvolacieho súdu o vzatí obvineného do väzby je prípustná sťažnosť, o ktorej rozhodne iný senát tohto súdu, ktorý v pri tomto rozhodovaní má postavenie nadriadeného orgánu.

NS SR o predĺžení väzby rozhodoval procesne rovnakým spôsobom ako bývalý Špeciálny súd v Pezinku v uznesení sp. zn. PK – 1 T/14/2007 z 26. 03. 2009(...) Špeciálny

súd v poučení tohto uznesenia sťažnosť pripustil a NS SR (ako súd prvostupňový) v identickom procesnom rozhodnutí sťažnosť nepripustil.

Podľa názoru sťažovateľa nepripustením sťažnosti proti uzneseniu NS SR sp. zn. 2 Ntv 1/2009 z 05. 10. 2009, ktorým predĺžil sťažovateľovu väzbu do 31. januára 2010 boli porušené jeho základné práva a slobody, keďže mu bolo odopreté domáhať sa svojho práva prostredníctvom opravného prostriedku.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 5. októbra 2009 sp. zn. 2 Ntv 1/2009, ktorým predĺžil sťažovateľovi väzbu do 31. januára 2010 porušil jeho základné práva a slobody zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 36 ods. 1 Listiny práv a slobôd.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Ntv 1/2009 zo dňa 5. októbra 2009 a prepustil sťažovateľa R. O. z väzby na slobodu.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania na účet právneho zástupcu sťažovateľa do 15 dní od doručenia tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 77/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd vyslovil, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Ntv 1/2009 z 5. októbra 2009 bolo porušené jeho základné právo zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ (v tomto prípade zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom) domáha. Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ

domáha v petite svojej sťažnosti, a text uvedený mimo petitu pokladá za súčasť odôvodnenia, ktoré nemôže doplniť petit (III. ÚS 235/05).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Napadnutým uznesením sp. zn. 2 Ntv 1/2009 z 5. októbra 2009 najvyšší súd predĺžil lehotu trvania väzby sťažovateľa do 31. januára 2010, a to podľa § 76a zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), podľa ktorého ak sa vedie trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody na 25 rokov alebo trest odňatia slobody na doživotie, ktoré nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov skončiť do uplynutia celkovej lehoty väzby v trestnom konaní, a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, môže súd rozhodnúť o predĺžení celkovej lehoty väzby v trestnom konaní na nevyhnutnú dobu, a to aj opakovane.

Podľa § 72 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku rozhodnutím o väzbe sa rozumie aj rozhodnutie o predĺžení celkovej lehoty väzby v trestnom konaní.

V zmysle uvedeného rozhodnutie o predĺžení celkovej lehoty väzby v trestnom konaní podľa § 76a Trestného poriadku treba považovať za rozhodnutie o väzbe, t. j. za

také, ktoré predstavuje zásah do osobnej slobody obvineného. Ochranu základnému právu na osobnú slobodu však poskytujú ustanovenia čl. 17 ústavy a čl. 8 listiny, resp. čl. 5 dohovoru.

K tomu je potrebné uviesť, že pokiaľ ide o vzťah ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy upravujúceho základné právo na súdnu ochranu a ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúceho sa špecificky základného práva na osobnú slobodu, ústavný súd už vo svojej judikatúre konštatoval, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení, a preto na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe je aplikovateľné toto špeciálne ustanovenie o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy o práve na súdnu ochranu (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 277/07).

Tento záver platí aj o vzťahu základných práv zaručených v čl. 36 a čl. 8 listiny.

Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s rozhodovaním najvyššieho súdu o predĺžení celkovej lehoty väzby v trestnom konaní, ústavný súd uvádza, že aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého sťažovateľ namieta porušenie svojho práva, sa vzťahuje iba na konanie, v ktorom sa rozhoduje o občianskych právach alebo záväzkoch, prípadne o oprávnenosti trestného obvinenia. O oprávnenosti trestného obvinenia sa rozhoduje v trestnom konaní, s ktorým súvisí, predchádza mu alebo po ňom nasleduje rad konaní alebo rozhodnutí, ktoré sa priamo netýkajú oprávnenosti trestného obvinenia, a spravidla tieto konania, medzi iným aj konanie o rozhodnutí o väzbe, nepodliehajú režimu čl. 6 dohovoru. Ak teda konanie o rozhodnutí o väzbe nepodlieha režimu čl. 6 dohovoru, tak ani rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Ntv 1/2009 z 5. októbra 2009 nemohlo tento článok dohovoru porušiť. Článok 6 dohovoru, ktorý upravuje právo na spravodlivý proces, sa zásadne nevzťahuje na konanie o väzbe vrátane konania a rozhodovania všeobecného súdu o predĺžení trvania väzby, pre ktoré platí špeciálna, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, v zásade prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na osobnú slobodu a bezpečnosť (III. ÚS 272/03, II. ÚS 15/05, IV. ÚS 65/05).

Ústavný súd rešpektuje prax Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej osobnú slobodu chráni v zásade čl. 5 dohovoru (napr. rozsudok De Wilde et al v. Belgicko z 18. júna 1971, AČ. 12, § 65, § 67, § 71, § 72, § 73, § 75, § 76, § 77 etc).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to pre nedostatok akejkol'vek príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením krajského súdu a označenými článkami ústavy, listiny a dohovoru.

Nad rámec ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľom tvrdené skutočnosti nemajú oporu v zákone. Podľa § 83 ods. 1 Trestného poriadku proti rozhodnutiu o väzbe je prípustná sťažnosť. Sťažnosť nie je prípustná, ak o väzbe rozhoduje odvolací súd alebo dovolací súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

„Inak“ zákon ustanovuje v § 185 ods. 4 Trestného poriadku, v ktorom sa uvádza, že proti uzneseniu odvolacieho súdu o vzatí obvineného do väzby je prípustná sťažnosť, o ktorej rozhodne iný senát tohto súdu, ktorý pri tomto rozhodovaní má postavenie nadriadeného orgánu.

Podstatnou je v tomto ohľade konkretizácia rozhodnutia, ktorého sa citované ustanovenie § 185 ods. 4 Trestného poriadku týka, a teda ide o uznesenie odvolacieho súdu „o vzatí“ obvineného do väzby. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že nie je oprávnený podávať výklad zákona (to je zverené všeobecným súdom pri jeho aplikácii), avšak v danej veci je znenie zákona jednoznačné, dostatočne jasné a konkrétne. Nevzniká teda absolútne žiaden dôvod na analogické použitie iných ustanovení príslušného procesného predpisu. Aj z tohto pohľadu sa sťažnosť sťažovateľa javí ako zjavne neopodstatnená.

Napokon je potrebné podotknúť, že sťažovateľ ústavnému súdu nijakým spôsobom nepreukázal, že by napriek „nesprávnomu poučení“ podal opravný prostriedok proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu. Pritom bolo povinnosťou (kvalifikovaného)

obhajcu sťažovateľa (pozri § 44 Trestného poriadku) v prípade jeho presvedčenia, že proti uvedenému rozhodnutiu je sťažnosť prípustná, takéto podanie urobiť (aj napriek „nesprávne poučeniu“), a o tomto by konal a rozhodoval najvyšší súd. Vzhľadom na tieto závery ústavný súd konštatuje, že by v tejto veci s prihliadnutím na čl. 127 ods. 1 in fine („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) nemal právomoc konať.

Pretože ústavný súd sťažnosť ako celok odmietol, o ďalších požiadavkách sťažovateľa už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2009